

Arany János Tehetséggondozó Program

K ö z l e m é n y **a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programjának** **leírásáról**

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 95. §-a (1) bekezdésének j) pontja alapján e közlemény mellékleteként kiadom a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programját.

Budapest, 2006. május 24.

Dr. Magyar Bálint s.k.,
oktatási miniszter

* * *

Melléklet

A Hátrányos Helyzetű Tanulók **Arany János Tehetséggondozó Programja**

Elvek, célok, feladatok, követelmények, általános jellemzők

Tartalomjegyzék

1. A dokumentum célja
2. A program meghatározása
3. A megvalósulás feltételrendszere
4. A program kiemelt céljai
5. A célok megvalósításában együttműködő szervezetek
6. A program szociális és pedagógiai feladatai
 - 6.1. A programba történő bekerülés eljárásrendje
 - 6.2. 9. évfolyam pedagógiai (nevelési, oktatási, tanulásszervezési) feladatai, óratervei, foglalkozási tervei
 - Pedagógiai feladatok, hátránykompenzáció
 - Óratervek, foglalkozási tervek

- Tanórán kívüli intézményi programok
- 6.3. A 10-13. évfolyam pedagógiai feladatai (nevelési, oktatási, tanulásszervezési), óratervei, foglalkozási tervei
- Pedagógiai feladatok, hátránykompenzáció
 - Óratervek, foglalkozási tervek
 - Tanórán kívüli intézményi programok
- 6.4. Közös tanulói / intézményi programok (országos rendezvények)
- 6.5. Feltételek (eszközök, szervezeti formák, munkaformák)
7. Pedagógiai és pszichológiai mérések, értékelések
8. Humán erőforrás biztosítása
9. A program felülvizsgálati rendje

1. A dokumentum célja

A dokumentum célja, hogy összefoglalja és bemutassa a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja (a továbbiakban: Program) céljait, a célokat megvalósító szervezeti szinteket, a szervezeti szintek feladatait, az ötéves program pedagógiai feladatait, óra-és foglalkozási terveit, követelményeit.

2. A Program meghatározása

Az Arany János Tehetséggondozó Programot (továbbiakban Program) 2000-ben indította el a Kormány. A Program létrejöttének háttérében azok a szociológiai felmérések álltak, amelyek szerint a különösen népszerű egyetemi karokon – mint a jogi, közgazdasági, orvosi csupán másfél százalékra tehető az ötezernél kevesebb lélekszámú településről származó hallgatók aránya. A Program létrejöttét az az elv segítette, hogy meg kell adni az esélyt arra, hogy Magyarország valamennyi polgára versenyképes tudással rendelkezessen.

A Program létrejöttét meghatározta, hogy a közoktatás egyik legfontosabb feladata hozzájárulni a társadalmi esélyegyenlőtlenségek mérsékléséhez. A társadalom azon csoportjai számára, akik a rendszerváltás során a gazdasági átalakulás veszteseivé váltak, a felemelkedés útja szinte kizárólag a minőségi – társadalmi, gazdasági pozíciók betöltésére alkalmas és jól átváltható – tudás megszerzésén keresztül vezet.

A Program az iskolát a társadalmi mobilitás kitüntetett intézményének tekinti, amelynek meghatározó szerepe van abban, hogy a társadalmi előrejutást minél inkább a tanuló tehetsége, szorgalma, ne pedig családja anyagi helyzete, szülei foglalkozása vagy éppen lakhelye határozza meg.

A Program alapelve, hogy minden tanuló – függetlenül az adott település földrajzi és anyagi helyzetétől – a társadalmi felemelkedés esélyét biztosító képzést kapjon.

A Programban kulcsszerepük van a kiemelkedő képzést nyújtó középiskolák mellett a kollégiumoknak is, hiszen a kistelepeleéseken vagy a kedvezőtlen körülmények között élő fiatalok számára a kollégiumokon keresztül vezet az út a versenyképes tudás megszerzéséhez.

A Program indulásakor az 5000 fő alatti települések diákjai számára volt nyitott, majd 2003-ban a kistelepeleési – de nem feltétlenül egyéni szociális – hátrányok leküzdése helyett az egyéni szociális – de nem feltétlenül kistelepeleési – hátrányok csökkentésére került a hangsúly. (Azaz 2003 óta nagyobb települeésekről is bekerülhetnek diákok, de csak hátrányos helyzetűek kerülhetnek be.)

A program elnevezése is ekkor változott meg, és lett a „Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja”.

A Program meghatározó elemei:

- a Programba az alapító intézményei: középiskolák (gimnáziumok és szakközépiskolák), illetve kollégiumok (önállóak vagy a közös igazgatásúak) pályázhattak közösen kialakított programmal, és a programot, később annak felülvizsgálatát és továbbfejlesztését alapvetően az intézmények önfejlesztő munkája határozta és határozza meg;

- a Program céljai között szerepel, hogy az intézmények nevelő-oktató munkájukkal segítsék a kistelepülésekről, nagyvárosok leszakadó perem kerületeiből érkező hátrányos helyzetű tanulók társadalmi mobilitását, készítsék fel őket arra, hogy meg tudjanak felelni a munkaerőpiac elvárásainak, továbbtanulás esetén a modern értelmiségi lét kihívásainak;
- a Program olyan emberré neveli és oktatja a diákokat, akik nyitottak a nemzeti és az európai értékekre, egészséges énképpel, szociális kompetenciával rendelkeznek, képesek hatékony önmenedzselésre, kialakul bennük az igény, a hajlandóság, a készség az élethossziglan tanulásra;
- a Program céljainak megvalósítása 5 éves – a középiskola kilencedik évfolyamán kezdődő és tizenharmadik évfolyamán befejeződő - képzésben történik. A diákok a középiskolában a 9. évfolyamon külön osztályt képeznek, a magasabb – különösen a 12-13. – évfolyamokon részben vagy teljes mértékben a más képzési formákban résztvevő iskolatársaikkal integráltan tanulhatnak;
- a 9. évfolyamon a nevelő-oktató munkát meghatározó tantárgyi programokat a középiskolában és részben a kollégiumban erre a programra akkreditáltatta a Program Intézményeinek Egyesülete;
- a Program mind a 9. évfolyamon, mind később nagy hangsúlyt helyez a tehetségfejlesztésre, a tehetséggondozásra, a tehetséges tanulók képességeinek sokoldalú és differenciált fejlesztésére. A tehetségfejlesztés útjai közül a mélységben történő (tudás alkalmazása, kompetenciák kialakítása), tartalomban (tanulóknak szerkesztett tananyag), tempóban történő (a tanuló eltérő tanulási tempójának figyelembe vétele), feldolgozási képességben (kreativitás, kritikus gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás) történő gazdagítást részesíti előnyben;
- az Arany János-i blokknak nevezett önismeret/drámapedagógia és tanulásmódszertan/kommunikáció az 5 év folyamán kiemelten segíti a tanulók személyiségfejlesztését, a tehetség intellektuális képességelemének fejlesztésén túl a motivációs bázis és a kreativitás fejlesztését is;
- az 5 éves képzés során a Program kiemelt céljai között szerepel, hogy a tanulók felkészültek legyenek felsőoktatási intézményben történő továbbtanulásra; angol (vagy más idegen nyelvből) középfokú nyelvismeretük legyen, informatikából szerezzék meg az ECDL-bizonyítványt, valamint cél, hogy a Program végére a tanulók lehetőleg gépjárművezetői engedéllyel is rendelkezzenek;
- a tanulók a Programban rendszeresen részt vesznek az évente szervezett művészeti és sporttalálkozókon, a szaktáborokban, versenyeken, amelyek a tanórai és tanórán kívüli tevékenységek keretében történő felkészüléssel együtt hozzájárulnak a képességek differenciált fejlesztéséhez, a tehetségek kibontakoztatásához, továbbá a programban résztvevők közös tudatának kialakulásához, összetartozásának segítéséhez, az intézményközi kapcsolatok erősödéséhez;
- a Programban résztvevő tanulók rendszeresen szerepelnek a regionális és országos tanulmányi versenyeken.

3. A megvalósulás feltételrendszere

3.1 A Program jogi keretei

A Program megvalósulásnak jogi keretét az évenként megkötött szerződés jelenti, amely az Oktatási Minisztérium, a Programot megvalósító intézmények és azok fenntartói között jön létre. A szerződés alapját a mindenkori éves Költségvetési törvény, a Közoktatásról szóló

1993. évi LXXIX. Törvény, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. Törvény, valamint a jelen Programleírás jelenti.

A szerződés tartalmazza a Program leglényegesebb tartalmi alapelveit, a finanszírozás mértékét, valamint a támogatás felhasználására és elszámolására vonatkozó előírásokat.

A Programban való részvétel tanulói feltételeit az Oktatási Minisztérium által évenként kiírt tanulói pályázat tartalmazza, amely pályázatban foglalt feladatok ütemezését a minden évben megjelenő tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet szabályozza.

A közoktatási intézmények fenntartói az intézmények alapító okiratában alapfeladatként szerepeltetik a Programban való részvételt. A Programban résztvevő oktatási intézmények a pedagógiai programjukban és egyéb dokumentumaikban a jelen dokumentum alapján szabályozzák a Program megvalósításának részleteit.

3.2. A Programot megvalósító intézmények és kapcsolatok

Adott településen a Programot érettségit adó középiskola és a vele együttműködő kollégium(ok) valósítja meg. Az iskola és a kollégium(ok) egyenrangú partnerek. Ezen közoktatási intézmények kötelesek összehangolni oktató és nevelő munkájukat, rendszeresen egyeztetni a Programmal kapcsolatos feladatokat, megoldani a problémákat, közösen kialakítani éves munkatervüket és feladatvállalásukat. A nem közös igazgatású közoktatási intézmények évente megállapodnak a szervezési és finanszírozási kérdésekben, és ezt dokumentálják.

3.3 A Programba kerülés intézményi feltételei:

A Programba az intézmények az Oktatási Minisztérium által kiírt pályázaton keresztül kerülhetnek be. A Program indításáig az intézményeknek biztosítani kell a Program megvalósításához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

3.4. A Program felépítése

Az oktatási és nevelési folyamat öt évfolyamra (9-13. évfolyam) terjed ki. A Program ideje alatt a tanulók számára kollégiumi jogviszony létesítése kötelező. A 9. évfolyam a hátránykompenzációt, az általános iskolai ismeretek azonos szintre hozását, emellett az intenzív nyelvi, informatikai, anyanyelvi képzést, valamint a tanulásmódszertani és kommunikációs tudás bővítését, az önismeret és személyiség fejlesztését szolgálja. A 10-13. évfolyamokon az adott iskola pedagógiai programjának megfelelő négy évfolyamos középiskolai képzés folyik, ami kiegészül az úgynevezett Arany János-i blokk speciális nevelési és oktatási feladataival. A Program a 13. évfolyam végén érettségi vizsgával zárul.

4. A Program kiemelt céljai

(1) az esélyteremtés, vagyis a hátrányos szociális, kulturális, gazdasági háttérrel rendelkező szülők gyermekeinek egyenlő esélyeket biztosító nevelési-oktatási és támogatási rendszer kialakítása,

(2) feltételek teremtése a versenyképes tudás megszerzéséhez,

(3) tehetséggondozás, személyiség- és képességfejlesztés,

(4) a nevelés és az oktatás tartalmának korszerűsítése, minőségének fejlesztése.

5. A célok megvalósításában együttműködő szervezetek

- Oktatási Minisztérium illetve az általa megbízott szervezet,
- A Programban résztvevő közoktatási intézmények fenntartói
- A Programban résztvevő közoktatási intézmények (középiskolák és kollégiumok)

5.1. Oktatási Minisztérium:

Felelős: az oktatási miniszter által kijelölt személy (jellemzően a közoktatásért felelős helyettes államtitkár).

Feladatai különösen:

- a Program szakmai támogatása, felügyelete,
 - a többoldalú szerződés készítése,
 - az évenkénti pályázat kiírása,
 - a feladatok ütemezésének rögzítése a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben.
 - a Programhoz kapcsolódó dokumentumok előkészítése,
 - a beiskolázási eljárás koordinálása,
- a Tanácsadó Testület működtetése. A Tanácsadó Testület tagjai, az Arany János Tehetség-gondozó Program Intézményeinek Egyesületének elnöke, az iskolák és a kollégiumok által delegált egy-egy intézményvezető, az OM által megbízott személy, és az OM által felkért szakértők. Feladataik különösen: a Program szakmai támogatása, részvétel a Program fejlesztésében, a kiválasztási eljárás szakmai háttérének megteremtése, a rendszeres mérések elvégzése és koordinálása, kutatásokon keresztül a Program fejlődésének elősegítése.

5.2. A Programban résztvevő közoktatási intézmények fenntartói

Feladata különösen:

A fenntartói irányítás és szakmai ellenőrzés a Program működtetésére vonatkozó jelen programleírás és a szerződésben rögzítetteknek megfelelően történik.

5.3. A Programban résztvevő közoktatási intézmények (középiskolák és kollégiumok)

A programban szerződéses kötelezettséget vállalt intézmények a feladatmegvalósítást az érvényes jogi szabályzók, a szerződésben rögzítettek és a jelen programleírás alapján végzik.

6. A program szociális és pedagógiai feladatai

A program kiemelten kezeli azoknak a szociális és a pedagógiai feladatoknak a megoldását, amelyekkel intézményesen segítik a tanulók hozott hátrányainak eredményes megszüntetését. Ezen feladatok megoldásával az együttműködő szervezetek biztosítják a tehetséggondozást, a személyiség- és képességfejlesztést, valamint a szociális hátrányok csökkentésére alkalmas támogatási rendszer hatékony működését.

6.1 A tanulók programba történő bekerülésének eljárásrendje

- Az Arany János Tehetséggondozó Programba pályázati úton nyer felvételt a tanuló, a pályázat keretében részt vesz a felvételi eljárást megelőző egységes válogatáson.
- Csak olyan tanuló delegálható, aki megfelel az Oktatási Minisztérium évenkénti pályázati kiírásában definiált hátrányos helyzet feltételeinek, és akit iskolája nevelőtestülete, fenntartója támogat, valamint a szülő nyilatkozik arról, hogy az 5 éves oktatást, nevelést és a kollégiumi ellátást elfogadja, és támogatja.
- Az egységes válogatás során a tanulók egy - nem szaktárgyi jellegű - felvételi elbeszélgetésen vesznek részt, fogalmazást írnak, és részképességet vizsgáló feladatlapokat töltenek ki, azaz tehetségbeválogatáson vesznek részt az általuk első helyen választott intézményben.
- A Programba csak olyan hátrányos helyzetű tanuló kerülhet be, aki „megfelelt” minősítést kap az országosan egységes válogatáson. A hátrányos helyzetű tanulók között a felvételi sorrendet a tanulók összesített teszteredményei határozzák meg. Megfelelt minősítést elérő tanulók között a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók előnyt élveznek.
- A tanulót beválogatáson elért eredményéről, az OM ill. az általa megbízott személy értesíti.
- A középiskolai felvételig szóló rendelet alapján a felvételi jelentkezési lapot és az adatlapot februárban az általános iskola osztályfőnöke állítja ki, első helyen megjelölve az Arany János Tehetséggondozó Program iskoláját, és továbbítja a megfelelő helyre.
- A pályázatban foglalt feladatok ütemezését a minden évben megjelenő tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet szabályozza.
- A tanulók tanulói jogviszonya a felvevő iskolával, a kollégiumi tagsági viszonya a felvevő kollégiummal jön létre.
- A tanulók tanulói jogviszonyának megszüntetéséről az intézmény tájékoztatja az Oktatási Minisztériumot.
- A Programban részt vevő tanulók számára az átjárhatóságra ugyanazok a jogszabályok vonatkoznak, mint az intézmény más tanulói és évfolyamai számára.

6. 2. A 9. évfolyam pedagógiai feladatai, óratervei, foglalkozási tervei

Pedagógiai feladatok, hátránykompenzáció:

A 9. évfolyam legfontosabb pedagógiai feladata a diákok alapos megismerése, a tehetséggondozáshoz szükséges légkör, értékrend, beállítódások és ismeretszerzési technikák kialakítása, majd megszilárdítása, valamint a hozott tanulmányi, műveltségi és szokásrendi hátrányok csökkentése,

A pedagógiai eszközök mellett - a családi, környezeti háttér ismeretében – személyre szóló szociális segítséget nyújt a Program a tanulók szocializációját hátráltató anyagi nehézségek ellensúlyozására. (Például: tankönyv, taneszköz, étkezési, utazási és ruházkodási támogatások stb. rendszere.)

A 9. évfolyam óra-foglalkozás tervei:

A 9. évfolyam összesített tanulói óraterve

Tantárgy/ foglalkozás	Iskolai óraszám	Kollégiumi óraszám
Magyar nyelv és irodalom	4 óra	

Matematika	4 óra	
Idegen nyelv	7 óra	
Informatika	3 óra	
Testnevelés	2,5 óra	
Osztályfőnöki	1 ór	
Természettudományos blokk	1 óra	
Humán blokk	1 óra	
Szabadon tervezhető	2 óra	
<i>Tanulásmódszertan– kommunikáció*</i>	<i>2 óra</i>	
<i>Önismeret vagy drámapedagógia*</i>		<i>2 óra</i>
<i>Életvitel*</i>		<i>1 óra</i>
<i>Egyéni vagy csoportos tehetséggondozó/felzárkóztató foglalkozások</i>		<i>2 óra</i>
<i>Választott szabadidős foglalkozás</i>		<i>1 óra</i>
Felkészítő foglalkozás, tanulás		8 óra
Csoportfoglalkozás		1 óra
Összesen:	27,5-31.5 óra	15 óra
Összes tanuló:	44.5-46,5 óra	

Az iskola és a kollégium saját pedagógiai programjában valamint tantárgyfelosztásában rögzíti az egyes tantárgyak, foglalkozások csoportbontásait, a szabadon tervezhető, valamint a szabadon választható órákat.

A program javasolt idegen nyelve a 9. évfolyamon az angol vagy a tanulók előképzettségének megfelelően más idegen nyelv.

Javaslat a szabadon tervezhető órakeret felhasználására:

- idegen nyelv
- informatika (ECDL felkészítés)
- humán vagy természettudományos blokk

Az Arany János-i blokk órái a fenti táblázatban dőlt betűvel szerepelnek. Az Arany János-i blokk *-gal jelölt órái önálló tanóráként, illetve foglalkozásként, megállapodás szerint vagy az iskolában vagy a kollégiumban szervezhetőek. Megállapodás hiányában a fenti táblázat az irányadó. Amennyiben az önismeretet drámapedagógia keretében oldják meg az intézmények, akkor azt az iskolában kell megszervezni. A tantervek ajánlása szerint az AJ blokk tanulásmódszertan/kommunikáció órái átcsoportosíthatóak, lehetőség van a tantárgyi program intenzívebb oktatására a 9. illetve a 10. évfolyamon, illetve epohális oktatásra. A személyiségfejlesztés/önismeret blokk óráit lehet kéthetente is tartani (4 x 45 perc).

A kollégium a 9. évfolyamos „Arany János” csoportnak legalább heti 14 óra felkészítő és 10 óra szabadidős foglalkozást szervez, amelyből egy tanuló heti kötelező óraszámát nem haladhatja meg a 15 órát. Ezen kollégiumi kötelezettség alól a házirendben rögzített elvek alapján a kollégiumi alapprogram által lehetővé tett felmentést egyénenként alkalmazhatja az intézmény.

Az „Arany János-i blokk” tartalmi elemei

A tehetséggondozásnak és a tanulók tudásbeli és kulturális különbségeinek leküzdésére irányuló hátránykompenzáció lényeges alapeleme a tanulásmódszertan/kommunikáció és az önismeret/drámapedagógia tantárgyi programok, összefoglaló néven az Arany János-i blokk.

Ezek a tantárgyi programok az öt év folyamán kiemelten segítik a tanulók személyiségfejlesztését. Cél, hogy a nevelő-oktató munka folyamata során a tanulóknak ne csak az intellektuális képességei, hanem a személyiség és tehetség valamennyi tényezője fejlesztésre kerüljön.

Mindkét tantárgyi program oktatása akkreditált tantervek alapján történik; a tantervek speciális tréning jellegű foglalkozásokat is tartalmaznak a retorikától a kreatív íráson át a kutatói gyakorlat elsajátításáig, a reális énkép kialakításától a helyes pályaválasztást elősegítő pályorientációs foglalkozásokig.

A tantárgyi blokkokat a tantárgyi tanulásmódszertanok kivételével csak az arra kiképzett tanár/pszichológus tarthatja, vagy kettős vezetésű csoport esetén közösen tarthatják.

Értékelés a 9. évfolyamon:

- A magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, a matematika, az informatika és a testnevelés tantárgyakat félévkor és év végén 1-től 5-ig osztályzattal minősítjük.
- A humán- és természettudományos blokkban tanított ismereteket félévkor és év végén is szövegesen kell értékelni. /megfelelt – jól megfelelt – dicséretes/
- Az Arany János-i blokk foglalkozásait (tanulásmódszertan – kommunikáció, drámapedagógia, önismeret) részt vett bejegyzéssel zárjuk le, a tanuló számára egy részletes szöveges értékelést adunk az általa elért eredményről. Az előkészítő évet követő négy évben az Arany János-i-blokk elemeinek félévi, illetve tanév végi minősítése megegyezik az előkészítő év minősítési formájával.

Tanórán kívüli intézményi programok a 9. évfolyamon

A tanórán és felkészítő foglalkozáson kívüli programok terve a 9. évfolyamon

Iskolai	Kollégiumi
- Szakkör	Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások:
- Érdeklődési kör	- Szakkör
- Önképzőkör	- Érdeklődési kör
- Énekkar	- Önképzőkör
- Művészeti csoport	- Énekkar
*- Felkészítés a Művészeti Fesztiválra	- Művészeti csoport

<ul style="list-style-type: none"> * - Egyéni és csoportos foglalkozások pszichológussal 	<ul style="list-style-type: none"> * - ECDL vizsgára felkészítés és gyakorlás (egyéni és csoportbontásban) * - Mentálhigiénés foglalkozások (egyéni és csoportos) * - Kommunikációs és konfliktus-kezelő tréning, közösségépítő foglalkozások * Felkészítés a Művészeti Fesztiválra
<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi-szakmai-kulturális versenyek - Házi bajnokságok - Iskolák közötti versenyek, bajnokságok - Diáknapok * - Felkészülés a sporttalálkozóra * - AJTP intézmények által meghirdetett versenyek, pályázatok 	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi-szakmai-kulturális versenyek - Házi bajnokságok - Diáknapok * - Felzárkóztató tantárgyi foglalkozások *- Úszásoktatás * Sítábor
<ul style="list-style-type: none"> - Iskolai sportkör 	
<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi kirándulás - Környezeti nevelés - Kulturális rendezvény - Sportrendezvény * - Osztály- vagy csoportfoglalkozás (az intézményi Arany János tehetséggondozó programban rögzítettek szerint) 	<ul style="list-style-type: none"> *Kollégiumi program-hétvége - Belföldi tanulmányi utak, kirándulások - Tehetséggondozó egyéni és csoportos foglalkozások az intézményi Arany János tehetséggondozó programban rögzítettek szerint - Tanulóval való egyéni törődést biztosító foglalkozások.

*-gal jelöltek az Arany János-i blokk programelemei, amelyek a Kollégiumi Programhétvégék kivételével bármelyik intézménytípusban megszervezhetőek megállapodás szerint. A Kollégiumi Program-hétvége havonta egyszer és egy tanévben legalább kilenc alkalommal szerveződik, amelyen a tanulók részvétele kötelező. A kilenc alkalomból legfeljebb három a tanév során átcsoportosítható, és így pl. nyári szünetben nagyobb kirándulások vagy télen pl. sítábor szervezhető. A felsorolt tanórán kívüli programelemek a helyi adottságoknak megfelelően más programelemekkel is helyettesíthetőek.

6.3. A 10-13. évfolyam pedagógiai feladatai, óratervei, foglalkozási tervei

Pedagógiai feladatok, hátránykompenzáció:

A 10-13. évfolyam legfontosabb pedagógiai feladata a tanulók személyiségének, szociális képességeinek fejlesztése mellett egyéni fejlődésük differenciált segítése, a tehetségük feltárása, gondozása, szakmai jövőképük kialakítása, és felkészítésük a Program tanulmányi céljainak (továbbtanulás, nyelvvizsga, ECDL vizsga, jogosítvány,) sikeres teljesítésére. Folyamatos feladat a tanulást, művelődést, beilleszkedést nehezítő tényezők ellensúlyozása személyre szabott pedagógiai és szociális segítségnyújtással.

A 10-13. évfolyam óra, illetve foglalkozási tervei

A 10. évfolyam összesített tanulói óraterve			A 11-13. évfolyam összesített tanulói óraterve		
Tantárgy/ foglalkozás	Iskolai óraszám	Kollégiumi óraszám	Tantárgy/ foglalkozás	Iskolai óraszám	Kollégiumi óraszám
Iskolai PP szerint	25, 5		Iskolai PP szerint	28 óra	
Tanulásmódszertan–kommunikáció	2 óra		Tanulásmódszertan–kommunikáció	2 óra	
Önismeret vagy drámapedagógia		2 óra	Önismeret vagy drámapedagógia		2 óra
Egyéni vagy csoportos felkészítő foglalkozások (tanóra, tehetséggondozó/felzárkóztató foglalkozások)		11 óra	Egyéni vagy csoportos felkészítő foglalkozások (tanóra, tehetséggondozó/felzárkóztató foglalkozások)		11 óra
Választott szabadidős foglalkozás		1 óra	Választott szabadidős foglalkozás		1 óra
Csoportfoglalkozás		1 óra	Csoportfoglalkozás		1 óra
Összesen:	27,5 – 31,5 óra	15 óra	Összesen:	30 -34 óra	15 óra
Összes tanulói.	42.5 – 46,5 óra		Összes tanulói:	45 – 49 óra	

Az iskola és a kollégium saját pedagógiai programjában valamint tantárgyfelosztásában rögzíti az egyes tantárgyak, foglalkozások csoportbontásait, a szabadon tervezhető, valamint a szabadon választható órákat.

A 10 – 13. évfolyamon oktatott két idegen nyelv közül az egyik kötelező jelleggel az angol nyelv.

Az Arany János-i blokk órái (dőlt betűvel jelölve) megállapodás szerint, vagy az iskolában, vagy a kollégiumban szervezhetők. Megállapodás hiányában a fenti táblázat az irányadó.

A tanulásmódszertan – kommunikáció iskolai szervezés esetén tantárgyakhoz integrálható. Amennyiben az önismeretet drámapedagógia keretében oldják meg az intézmények, akkor azt az iskolában kell megszervezni.

A kollégium a 10 -13. évfolyamos Arany János csoportnak legalább heti 14 óra felkészítő és 10 óra szabadidős foglalkozást szervez, amelyből az egy tanulóra vetített heti kötelező óraszám nem haladhatja meg a 15 órát. Ezen kollégiumi kötelezettség alól a házirendben rögzített elvek alapján a kollégiumi alapprogram által lehetővé tett felmentést egyénenként alkalmazhatja az intézmény.

Tanórán kívüli intézményi programok a 10-13. évfolyamon

10-13. évfolyamon összesített, tanórán- és felkészítő foglalkozáson kívüli programok terve

Iskolai Kollégiumi

<ul style="list-style-type: none"> - Szakkör - Érdeklődési kör - Önképzőkör - Énekkar - Művészeti csoport * - Jogosítvány megszerzése 	<p>Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakkör - Érdeklődési kör - Önképzőkör - Énekkar - Művészeti csoport * - Jogosítvány megszerzése * - Mentálhigiénés foglalkozások * - Nyelvvizsgára felkészítés
<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi-szakmai-kulturális versenyek - Házi bajnokságok - Iskolák közötti versenyek, bajnokságok - Diáknapok * - Projektnap * - Versenyekre felkészítés * - Érettségire felkészítés * - Nyelvvizsgára felkészítés 	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi-szakmai-kulturális versenyek - Házi bajnokságok - Diáknapok * - Felzárkóztató tantárgyi foglalkozások * - Tehetséggondozó foglalkozások
<ul style="list-style-type: none"> - Iskolai sportkör 	<ul style="list-style-type: none"> - Sportfoglalkozások
<ul style="list-style-type: none"> - Tanulmányi kirándulás - Környezeti nevelés - Kulturális rendezvény - Sportrendezvény *- Osztály vagy csoportfoglalkozás az intézményi Arany János tehetséggondozó programban rögzítettek szerint. 	<ul style="list-style-type: none"> * - Tanulmányi utak belföldön és külföldön * - Képzési és tehetséggondozó kollégiumi hétvégék egyéni és csoportos foglalkozásai az intézményi Arany János tehetséggondozó programban rögzítettek szerint. Tanulóval való egyéni törődést *- biztosító foglalkozások. Nyári táborok

*-gal jelöltek az Arany János-i blokk programelemei, amelyek a Kollégiumi Programhétvégék kivételével bármelyik intézménytípusban megszervezhetőek megállapodás szerint. A Kollégiumi Program-hétvége havonta egyszer és egy tanévben legalább kilenc alkalommal szerveződik, amelyen a tanulók részvétele kötelező. A kilenc alkalomból legfeljebb három a tanév során átcsoportosítható, és így pl. nyári szünetben nagyobb kirándulások, télen például sítábor szervezhető. A 13. évfolyamon a szervezendő kollégiumi programhétvégék száma legalább négy. A felsorolt tanórán kívüli programelemek a helyi adottságoknak megfelelően más programelemekkel is helyettesíthetőek.

6.4. Közös rendezvények

Tanulók számára

A tehetséggondozás egyik speciális formája az évente ismétlődően egy-egy intézmény-pár szervezésében történő szaktábor, verseny, fesztivál, illetve a 9. évfolyamosokat érintő gólyatábor. A közös programokból a 9. évfolyamon négy kötelező:

- az évente egy alkalommal megrendezésre kerülő művészeti találkozó,
- az évente egy alkalommal megrendezésre kerülő sporttalálkozó,
- a gólyatábor,
- ezen kívül egyet kötelezően kell választani az intézmény-párok kínálatából. Pl.: Tömörkény alkotói pályázat, Szülőföldem szép határa diákkonferencia. A mindenkori listát az intézmények egyesületének ajánlása tartalmazza.

Pedagógusok számára

Minden évben megrendezésre kerül a tanévnyitó konferencia, valamint a tehetséggondozó konferencia, amelyek célja a szakmai együttműködés összehangolása.

6.5. Feltételek (eszközök, szervezeti formák, munkaformák)

Tárgyi eszközök

A résztvevő intézmények a Program vállalt többletfeladataihoz igazítják a pedagógiai programban rögzített eszköz- és felszerelésjegyzéküket, és az itt felsoroltak használhatóságát a lehetőségeikhez mértén biztosítják (eszközbeszerzés, kölcsönzés, bérlet).

Szervezeti formák, munkaformák

Az intézmények a szervezeti és munkaformákat a program célkitűzéseivel, a feladatokkal, a tanulók általános jellemzőivel, a személyi és tárgyi feltételek meglétével összhangban választják ki.

Leggyakrabban használt szervezeti formák:

- osztály,
- csoport,
- diákkör,
- önképzőkör,
- egyéni foglalkozás.

Leggyakrabban alkalmazott munkaformák:

- tanóra, tanórai differenciálás különféle formái (kiscsoport, nívócsoport, egyénre szabott munka stb.) csoportfoglalkozás, tanórán kívüli foglalkozások (szakkörök, AJ-blokk, önképzőkör stb.), egyéni foglalkozás,

- verseny,
- tréning,
- szabadidős foglalkozás, tábor, szaktábor, kirándulás,

- fakultáció,
- nyári kurzusok,

- mentor-program.

A fenti szervezeti formákat, munkaformákat és a tehetségfejlesztés és a hatékony nevelési-oktatási célok megvalósítása érdekében össze kell hangolni. A feladatok végrehajtását a középiskola és a kollégium közötti optimális munkamegosztással kell biztosítani.

7. Pszichológiai és pedagógiai mérések, értékelések

Pszichológiai mérések

A Programon belül a pszichológiai méréseket, a hatásvizsgálatot a Debreceni Egyetem Pedagógiai - Pszichológiai Tanszéke végzi. E vizsgálatokhoz készítették el a hazai viszonyokra adaptált vizsgálati módszereket és az eredmények feldolgozásához szükséges metodológiai és technikai apparátust. A pszichológia mérések eredményeit és az egyéni jellemzéseket a fejlesztési programok tervezésénél a programfelelősök és a programgazdák használják.

A hatásvizsgálat javasolt struktúrája a nemzetközileg elfogadott Renzulli - modellre épülve a következő:

- általános intellektuális képességek vizsgálata
- kreativitás vizsgálata
- egyéni tanulási stratégiák vizsgálata
- motiváció-vizsgálata
- énkép, önértékelés vizsgálata
- szorongás-vizsgálat
- pályorientáció-vizsgálat

Mérési időpontok:

A mérés tárgya	Mérés időpontja			
	9. évf. eleje	9.évf. vége	11. évf. vége	13. évf. eleje
általános intellektuális képességek	X	X		X
kreativitás		X		X
egyéni tanulási stratégiák	X	X	X	X
motiváció	X		X	X
énkép, önértékelés	X		X	X
szorongás	X	X	X	X

pályaorientáció			X	X
-----------------	--	--	---	---

Pedagógiai mérések

A Programon belül a pedagógiai méréseket, a felvételit megelőző válogatás során, illetve az egyéni fejlesztést, az individuális profil készítését megelőzően az OM által felkért szakértők végzik.

1. A felvételit megelőző válogatás során

- szövegértési képességet
- matematikai képességet mérő és
- pszichológiai tesztekkel írnak a tanulók.

2. Az egyéni fejlesztést, individuális profilt megelőzően

- szövegértési képességet,
- matematikai képességet,
- logikai képességet mérő tesztek,

- háttérkérdőívet (szocioökonómiai státusz, tanulással szembeni attitűd) veszünk fel, amelyből az intézményeknél meglévő szoftverrel az egyéni profilt kirajzolható, ezeken az egyéni profilokon alapszanak a tanulókra elkészített egyéni fejlesztési tervek.

A méréseket az intézmények az Arany János normatívából fedezik.

8. Humán erőforrás biztosítása

A Programban résztvevő tanárokat, kollégiumi nevelőket a célok és feladatok megvalósításában továbbképzések, a tantárgyi programok megvalósításához kapcsolódó konzultációk segítik. Az Ember és társismeret I, II. (2 x 90 órás akkreditált továbbképzés) az önismeret és személyiségfejlesztés tantárgyi program tartalmához lett akkreditálva, elvégzése – kivéve, ha az oktató az intézmény által alkalmazott pszichológus - a tantárgyi program oktatásához nélkülözhetetlen.

A továbbképzéseket az intézmények az Arany János normatívából fedezik.

9. A program felülvizsgálat rendje

A programleírást négyévente kell felülvizsgálni. A felülvizsgálat ütemtervét az Arany János Tehetséggondozó Program Intézményeinek Egyesülete készíti el, majd az OM dönt az elfogadásról. A programleírással kapcsolatban ki kell kérni a Tanácsadó Testület állásfoglalását, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programot megvalósító intézmények vezetőinek véleményét.

A programleírás intézményi szintű adaptálása: a programban résztvevő intézmények saját alapidokumentumaik (Alapító Okirat, Pedagógiai Program, Szervezeti és Működési Szabályzat, házirend stb.) elfogadási és jóváhagyási rendje szerint integrálják a programleírás rájuk vonatkozó elemeit.